

Blagi rast konjunkturu u domaćoj industriji u odnosu na jul, značajan rast u odnosu na uporedivi avgust 2015. godine.

Rezultati Ankete iz avgusta ukazuju na blagi rast proizvodne aktivnosti i tromesečnih očekivanja u odnosu na jul, kao i na značajan rast u odnosu na uporedivi avgust prošle godine.

U avgustu se oko četvrtina anketiranih kompanija izjasnila da im proizvodna aktivnost raste (slično kao u julskoj anketi), dok se 7,6% kompanija izjasnilo da ima manji obim aktivnosti (bolje nego u julskoj anketi kada se 11% firmi izjasnilo da im je proizvodna aktivnost u padu).

Indikator broja zaposlenih ponovo je zabeležio pozitivnu vrednost, za razliku od avgusta prošle godine kada je indikator bio negativan (veći broj firmi je tada smanjio broj zaposlenih).

Tromesečna očekivanja kompanija u avgustu blago su povećana u odnosu na jul, dok su u odnosu na avgust prošle godine osetno veća.

Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu zabeležio je vrednost od 33,8pp čime je zabeležen značajan rast u odnosu na uporedivi avgust 2015. godine kada je iznosio svega 18pp.

Nešto bolji rezultat zabeležen je i kod indikatora očekivane prodaje na stranom tržištu. Gledajući prema veličini preduzeća, najveći optimizam prisutan je među srednjim preduzećima – 45,3% anketiranih firmi očekuje rast izvoza u naredna tri meseca (u segmentu velikih preduzeća ovaj procenat je duplo niži). Bolje ocene zabeležene su i kod indikatora koji prati postojeće kapacitete u odnosu na ugovorenu prodaju. Uprkos poboljšanju ovog pokazatelja, već duže vreme između 15 i 20% anketiranih firmi navodi da u odnosu na ugovorenu prodaju ima prevelike kapacitete.

Kada je reč o novom zapošljavanju i dalje postoji optimizam među anketiranim kompanijama – 18,7% firmi je izjavilo da planira da poveća broj zaposlenih u naredna tri meseca, uz 3,5% firmi koje planiraju smanjenje u istom periodu. Gledajući prema veličini preduzeća, najviše radnika planiraju da zaposle mala i srednja preduzeća (23% malih i 20% srednjih firmi planira novo zapošljavanje u naredna tri meseca), što je duplo više u odnosu na velike firme gde 12% planira da uposli nove radnike. Pozitivan nalaz iz avgustovske ankete je i relativno nizak nivo indikatora očekivanog rizika u poslovanju.

Što se tiče najvećih ograničenja u poslovanju najveći problem ostaju slaba tražnja i niske cene. Pored toga, svako četvrto malo preduzeće i svako osmo srednje preduzeće ističe nedostatak kredita kao najveći problem u poslovanju. Vredan pomena je i sledeći nalaz: za 12% firmi iz kategorije velikih preduzeća, najveći problem u poslovanju je nedostatak radnika.

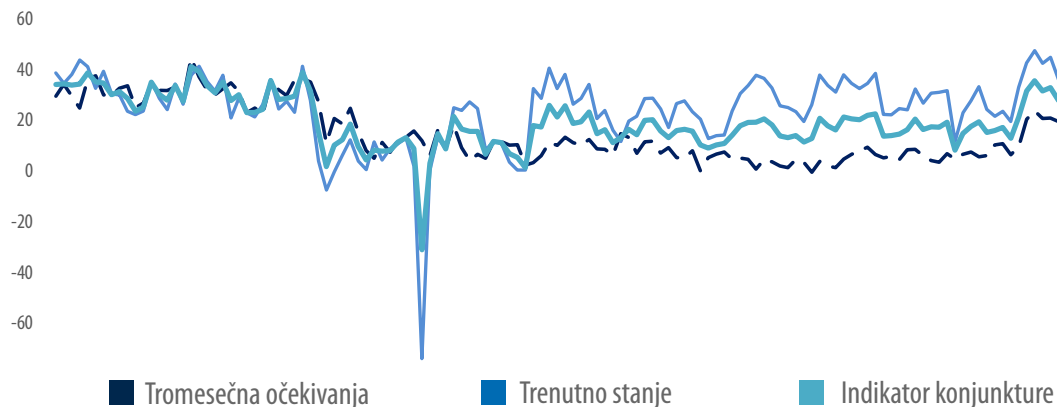
Na osnovu odgovora iz mesečne Ankete o konjunkturi u domaćoj industriji, koja se sprovodi od sredine 1994. godine, urađen je set indikatora postojećeg stanja i tromesečnih očekivanja. Svi indikatori dobijeni su tako što je procenat odgovora koji označavaju rast ili pozitivnu promenu oduzet od procenta odgovora koji označavaju pad ili negativnu promenu. Na primer, ako se 30% firmi izjasnilo da im proizvodnja raste, a 10% da im proizvodnja pada, indikator će imati vrednost od 20. Procenat firmi koji se izjasnio da je stanje nepromenjeno (u ovom primeru 60%) se ne uzima u obzir. Anketa se sprovodi na reprezentativnom uzorku privatnih i državnih kompanija.

OPŠTI INDIKATOR

POSLOVNE KLIME

(od januara 2006. do jula 2016.)

Grafikon br.1

*Opšti indikator dobijen je kao prosečna vrednost indikatora trenutnog položaja kompanija i tromesečnih očekivanja

Opšti indikator poslovne klime u avgustu je blago povećan u odnosu na jul usled nešto većih tromesečnih očekivanja. U odnosu na uporedivi avgust 2015. godine, indikator je veći za čak 11,5pp, što ukazuje na značajno jaču konjunkturu u domaćoj industriji u odnosu na prošlu godinu.

Nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta, gledano na zajedničkom uzorku privatnih i državnih kompanija, u avgustu je iznosio 70,9% i bio je niži u odnosu na jul za 4pp. Ovaj pad posledica je nižih ocena iz državnog sektora svojine s obzirom da su u privatnom sektoru zabeležene drugačije ocene. U skladu sa tim, u avgustu je nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u privatnom sektoru iznosio 69,9%, čime je ostvaren blagi rast u odnosu na jul (69,1%). U odnosu na uporedivi avgust prošle godine, u privatnom sektoru zabeležen je značajno veći nivo korišćenja kapaciteta (u avgustu 2015. godine iznosio je 65,4%).

U avgustu su zabeleženi nešto bolji rezultati u odnosu na jul po pitanju proizvodne aktivnosti. Oko četvrtina anketiranih kompanija izjasnila se da im proizvodna aktivnost raste (slično kao u julske anketi), dok se 7,6% kompanija izjasnilo da ima manji obim aktivnosti (bolje nego u julske anketi kada se 11% firmi izjasnilo da im je proizvodna aktivnost u padu). U odnosu na uporedivi avgust prošle godine zabeležen je veći rast proizvodne aktivnosti (tada se 20% firmi izjasnilo da ima rast aktivnosti a 9% da ima pad).

U avgustu je došlo do blagog poboljšanja indikatora koji prati kretanje zaliha inputa i gotovih proizvoda. Za razliku od jula kada je nivo zaliha bio veoma nizak, u avgustu su firme držale nivo zaliha bliže optimalnom. U skladu sa tim, u avgustu se 4,7% firmi izjasnilo da ima previsok nivo zaliha inputa a oko 10% da ima prenizak nivo zaliha u odnosu na tekuće potrebe proizvodnje. Sličan rezultat je i po pitanju zaliha gotovih proizvoda. Uprkos tome što je i dalje veći broj firmi sa nivoom zaliha ispod optimalnog, u odnosu na avgust prošle godine došlo je do određene normalizacije pod uticajem veće tražnje i/ili bolje likvidnosti.

U avgustu je ponovo zabeležen rast broja zaposlenih u domaćoj industriji (indikator je zabeležio pozitivnu vrednost od 4,7pp), čime je zabeležen sličan rast kao i u julu. U uporedivom avgustu 2015. godine indikator kretanja broja zaposlenih imao je negativnu vrednost od 7,2pp (veći procenat firmi je smanjio broj zaposlenih u odnosu na procenat firmi koje su ga povećale).

Tromesečna očekivanja kompanija u avgustu blago su povećana u odnosu na jul. U odnosu na uporedivi avgust prošle godine zabeležena su značajno veća očekivanja.

Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu u avgustu je zabeležio vrednost od 33,8pp čime je zabeležen rast od 3pp u odnosu na jul. Indikator tromesečne očekivane prodaje značajno je veći u odnosu na uporedivi avgust 2015. godine kada je iznosio svega 18pp. Dobile vrednosti indikatora očekivane prodaje u avgustu ukazuju na relativno jaku konjunkturu u naredna tri meseca.

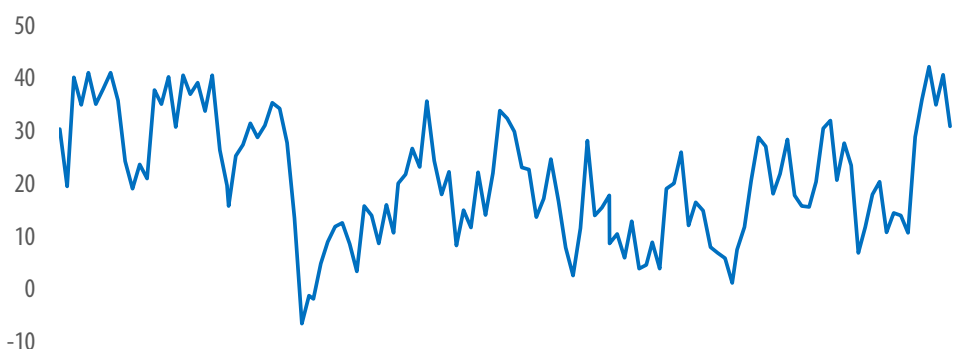
INDIKATOR OČEKIVANE

PRODAJE PREDUZEĆA

NA DOMAĆEM TRŽIŠTU

(od januara 2006. do maja 2016.)

Grafikon br. 2

Nešto bolji rezultat zabeležen je i kod indikatora očekivane prodaje na stranom tržištu – 27,7% anketiranih firmi planira veći izvoz (u julu 25%), dok se 22,2% izjasnilo da nema izvoz (u julu 25%). U uporedivom avgustu 2015. godine 27,5% kompanija se izjasnilo da nema izvoz. Gledajući prema veličini preduzeća, najveći optimizam prisutan je među srednjim preduzećima – 45,3% anketiranih firmi očekuje rast izvoza u naredna tri meseca (u segmentu velikih preduzeća ovaj procenat je duplo niži).

INDIKATOR TROMESEČNE OČEKIVANE PRODAJE NA STRANOM TRŽIŠTU

(od marta 2015. do avgusta 2016.)

Grafikon br. 3

Na pitanje kakvi su proizvodni kapaciteti u odnosu na ugovorenu prodaju:

16,4% firmi se izjasnilo da su preveliki

4,7% firmi istaklo da su premali.

Na taj način ostvaren je sličan rezultat kao i u julu

(tada se 21,6% firmi izjasnilo da ima prevelike a 5,3% da ima premale kapacitete)

Uprkos poboljšanju ovog pokazatelja, već duže vreme između 15 i 20% anketiranih firmi navodi da u odnosu na ugovorenu prodaju ima prevelike kapacitete.

Nakon julske ankete, kada je zabeležen minimum inflacionih očekivanja od kada postoji anketa, u avgustu je došlo do blagog rasta ovog pokazatelja. U skladu sa tim, indikator očekivanog rasta cena gotovih proizvoda zabeležio je vrednost od 5,4pp (u julu 1,9pp). Ovakvo kretanje može da predstavlja pozitivan signal i ukaže na jaču tražnju u narednom periodu i shodno tome blagi rast cena.

Kada je reč o novom zapošljavanju i dalje postoji optimizam među anketiranim kompanijama – 18,7% firmi je izjavilo da planira da poveća broj zaposlenih u naredna tri meseca, uz 3,5% firmi koje planiraju smanjenje u istom periodu. U odnosu na jul povećan je broj firmi koje planiraju povećanje, kao i broj firmi koje planiraju smanjenje broja zaposlenih u narednom periodu, pa je ukupan saldo ostao skoro nepromenjen. U uporedivom avgustu prošle godine indikator je bio negativan (veći broj firmi je planirao smanjenje broja zaposlenih), pa je ovogodišnji rezultat u tom smislu značajno bolji. Gledajući prema veličini preduzeća, najviše radnika planiraju da zaposle mala i srednja preduzeća (23% malih i 20% srednjih firmi planira novo zapošljavanje u naredna tri meseca), što je duplo više u odnosu na velike firme gde 12% planira da uposli nove radnike.

Kada su u pitanju najveća ograničenja u poslovanju:

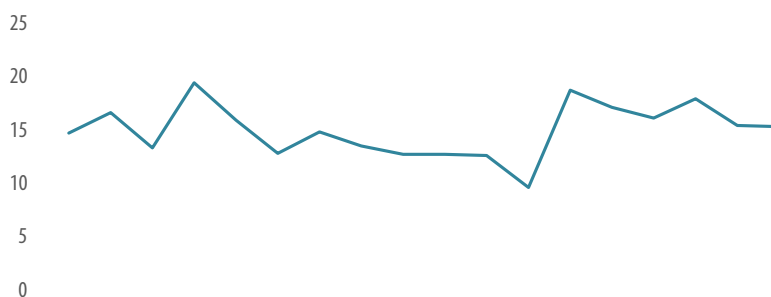
44,1% kompanija istaklo je slabu tražnju (u julu 42,9%), nakon čega slede niske cene proizvoda za 20% kompanija (kao i u julu) i nedostatak kredita za 15,3% firmi (u julu 15,4%).

Za **9,4%** kompanija najveći limit je nedostatak rezervnih delova i repromaterijala iz uvoza (u julu 10,3%).

FIRME KOJE SU ISTAKLE NEDOSTATAK KREDITA KAO NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU (%)

(od marta 2015. do avgusta 2016.)

Grafikon br. 4

U Tabeli br.1. dat je prikaz najvećih ograničenja u poslovanju u odnosu na veličinu preduzeća. Problemi koji dominiraju u svim segmentima i dalje su slaba tražnja i niske cene. U segmentu malih i srednjih preduzeća prisutan je problem nedostatka kredita i malih kapaciteta, koji u segmentu velikih preduzeća uopšte ne postoji. Tako na primer, svako četvoro malo preduzeće i svako osmo srednje preduzeće ističe nedostatak kredita kao najveći problem u poslovanju. Vredan pomena je i sledeći nalaz: za 12% velikih preduzeća u Srbiji najveći problem u poslovanju je nedostatak radnika. Takođe svako peto srednje preduzeće ima problema sa nabavkom repromaterijala iz uvoza.

NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU PREMA VELIČINI KOMPANIJE

(Tabela br.1)

Najveće ograničenje/Veličina preduzeća	Mikro	Malo	Srednje	Veliko
Slaba tražnja	52,0	37,5	39,1	76,5
Niske cene	28,0	21,9	17,2	11,8
Nedostatak kredita	8,0	25,0	12,5	0,0
Mali kapaciteti	0,0	6,3	4,7	0,0
Nedostatak radnika	4,0	3,1	3,1	11,8
Nedostatak repromaterijala i rezervnih delova iz:				
a) domaće proizvodnje	8,0	3,1	1,6	0,0
b) uvoza	0,0	3,1	21,9	0,0

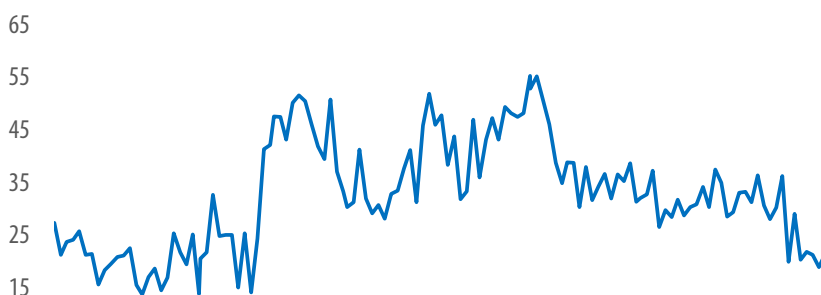
Što se tiče problema nelikvidnosti u domaćoj industriji, u avgustu se 7,6% kompanija izjasnilo da im je nivo potraživanja previsok (u julu 8,5%), dok se još 25% izjasnilo da im je nivo potraživanja visok ali izdrživ (u junu 28%).

Indikator očekivanog nivoa rizika u poslovanju u avgustu je zabeležio relativno nisku vrednost od 19,3pp. U poslednjih šest meseci vrednost ovog indikatora oscilira oko 20pp što je pozitivan signal. Kao što se može videti sa Grafikonu br.5, rizik u poslovanju značajno je povećan nakon krize 2008. godine, dok je u poslednjih pola godine primetan trend smanjenja.

INDIKATOR OPŠTEG NIVOA RIZIKA U POSLOVANJU U NAREDNA TRI MESECA

(od januara 2006. do maja 2016.)

Grafikon br. 5

KONTAKT

 Privredna komora Srbije
Resavska 13-15
11000 Beograd

 T: (+381 11) 3300-910
F: (+381 11) 3230-949

 www.pks.rs
E: bis@pks.rs

 #PKS
@Privrednakomora